

Za gospodarje

Maribor, dne 23. maja 1934.

Dvestoletnica svetovno-znanega slovenskega čebelarja.

Na Binkoštno nedeljo, 20. maja, smo obhajali 200letnico rojstva svetovnoznane slovenskega čebelarja Antona Janše. Zibelka mu je tekla v Breznici na Gorenjskem, kjer je bil krščen 20. maja 1734. V domači hiši, ki je bila revna na gmotnih sredstvih, se mu je vcepila ljubezen do čebelarstva. To ljubezen je družil z vnemo za slikarstvo, za katero je bil naravno nadarjen. S svojima dvema bratoma je šel na Dunaj, kjer se je dal na akademiji likovnih umetnosti vpisati v bakrorezno slikarsko šolo. Poleg slikanja ni pozabil svojih mu tako priljubljenih čebelic. V svesti si, da zamore s čebelarstvom ljudem veliko več koristiti ko s slikarstvom, se je odločil zaprositi za mesto čebelarkega učitelja, razpisano od »Gospodarske družbe« na Dunaju. Javil se je pri ravnatelju te družbe, ki je o njem v zapisniku te družbe zapisal besede: »Kranjec, po imenu Janša, ki že slovi po svoji posebno bistri glavi ali nadarjenosti za slikarstvo in je v razgovoru pokazal, da je dober čebelar ter je imel doma, kakor on pravi, po kakih 100 panjev čebel, tako da je živel res ob čebelarstvu.«

Janša je bil v maju 1769 sprejet kot čebelarški učitelj s plačo 360 goldinarjev, ki mu je bila naslednje leto povišana na 600 goldinarjev. Po izvrstno opravljenem izpitu je bil v maju 1770 postavljen za gospodarskega učitelja za vse tiste, ki mu jih je pošiljala »Gospodarska družba« ali pa trgovski svet. Čebelariti je začel s 16 panji, leta 1772 jih je že imel 300. Poučeval ni samo na Dunaju, marveč tudi po drugih avstrijskih deželah. Umrl je 13. septembra l. 1773 na Dunaju. Cesarica Marija Terezija je leta 1775 aukazala, da morajo vsi državni čebelarški učitelji čebelariti po Janševem načinu. S svojim

bistrim duhom je Janša razkril v življenju čebelic tajnosti, ki jih drugi niso videli niti doumeli. Bil je prvi, ki je učil, da se čebele ne smejo moriti, da troti oplodijo matico v zraku, da je čebele treba voziti na pašo itd. Njegovi nazori in nauki so se razširili ne samo po Evropi, marveč so tudi prodrli v pokrajine preko morja. Učil je ne samo ustmeno, marveč je svoje nazore tudi zapisal. Njegov spis o rojenju čebel, ki je izšel na Dunaju leta 1771, je čez pet let objavil v slovenskem prevodu P. Glavar. Njegov celoten nauk o čebelarstvu je izšel po njegovi smrti leta 1775. V slovenščini ga je izdal pri Franc. Jožefu Jenku v Celju leta 1792 župnik Janez Globočnik. Za Janševo 200letnico je izšla v založbi Jugoslovanske tiskarne v Ljubljani 3. izdaja Franc Rojinovega »Popolnega nauka o čebelarstvu«, ki vsebuje zlate nauke našega najzaslužnejšega čebelarja Antona Janše.

*

Zborovanja vinogradnikov v Mariboru.

Poročali smo že, da bode VIII. redni letni občni zbor Vinarskega društva za Dravsko banovino v Mariboru dne 26. maja ob 16. uri in VI. vinarski kongres dne 27. maja t. l., ob 9. uri v Mariboru (hotel Orel - Zemljič). Na kongresu se bodo obravnavala sledeča vprašanja: 1. Obnova vinogradov. Poroča g. Franc Gombač, višji kletarski nadzornik v p. v Ljubljani, za bivši kranjski, in g. Jakob Žnidarič, sreski kmetijski referent v Ljutomeru, za bivši štajerski del sedanje Dravske banovine. 2. Pridelovanje in prodaja namiznega grozdja. Poroča g. ing. Fran Lukman, inspektor ministristva za kmetijstvo v Beogradu. 3. Domači in svetovni vinski trg. Poroča g. Lovro Petovar, narodni poslanec, Ivanjkovci. 4. Zatiranje trsnih škodljivcev. Poroča g. Fran Vojsk, profesor Vinar-

ske in sadjarske šole v Mariboru. — G. ing. Sergij Goriup, referent za vinarstvo in kletarstvo pri banski upravi v Ljubljani, nas bo seznanil s stanjem strokovnih organizacij vinogradnikov in sadjarjev v Primorski banovini.

Dne 27. maja bodo poučni izleti. Ob 14. uri ogled banovinske Vinarske in sadjarske šole v Mariboru in banovinske trsnice in drevesnice v Pekrah. Dne 28. maja ob 8. uri pa ogled vinogradov pri Slovenski Bistrici in pri Konjicah. Izletov se morejo udeležiti samo tisti člani Vinarskega društva, ki se bodo za nje do 24. maja t. l. pri Vinarskem društvu v Mariboru prijavili. Za izlete v Pekre, Slovensko Bistrico in Konjice bodo avtobusi na razpolago.

V interesu vsakega vinogradnika je, da se navedenih prireditelj udeleži.

Gospodarska vprašanja in odgovori.

Vprašanje Z. A. v V., p. P. Imam vinograd v dobri legi, po nesreči pregosto nasajen. Čim grozdje odcvete, se pojavi na jagodah bel prah kakor pepel, ki uniči polagoma ves grozd in kar ostane, pozneje počrni, tako da ni nobene trgatve. Prosim pojasnila, kaj storiti proti bolezni, ki zapelja grozdje in ga uniči tako, da ni nobene trgatve in kako se imenuje ta bolezen?

Odgovor: Pred vsem je vinograd pregosto zasajen, kar pospešuje razvoj raznih glivičnih bolezní na vinski trti. Po Vašem opisu imate opraviti s pravo trsno plesnijo, ali kakor se tudi imenuje: grozdna plesen, pepel, oidij. Oidij na vinski trti zatiramo pozimi in poleti. Pozimi zatiramo oidij tamkaj, kjer redno in močno nastopa. Takoj po rezi trte jo osnažimo in očistimo z roko ali s škarkjami od stare skorje, ki jo pobere in sežgemo. Nato vse dele trsa od starega do enoletnega lesa s čepi in locni vred prepleskamo z razredčeno žvepleno-apneno brozgo (1 liter brozge na 3 litre vode). To storimo, še predno so se očesa napela. Žvepleno-apneno brozgo dobite pri tvrdki Jurca-Senčar v Ptujju. — V poletju zatiramo oidij na vinski trti, da trte žveplamo pred in po cvetenju, in če oidij močno nastopa, še tret-

jič, ko so jagode kakor napol zreli grah debele. Žveplo pa mora biti najboljše kakovosti, dvakrat rafinirano, najdrobneje zmleto in ventilirano ter naj ima drobnost 85 do 90 šanslovih stopinj, nikoli pa ne izpod 70°. — Namesto žveplanja zatirajo oidij (z večjim ali manjšim uspehom) nekateri vinogradniki na način, da dodajo bordoški brozgi (proti peronospori) pri prvem in drugem škropljenju $\frac{1}{4}$ — $\frac{1}{2}$ %no raztopino sulikola, ali $\frac{1}{4}$ —1%no raztopino saloidina (natrijev thiosulfat), ali 1—1½% raztopino žvepleno-apnene brozge. Navedeni pripomočki se dobijo pri Kmetijski družbi. Pozneje pa, če oidij še nastopa, žveplamo grozdje. Žveplamo ob tistem in solnčnem vremenu. Na 1 ha računamo približno 50 kg žvepla. — Priporočamo Vam, da pridno prebirate strokovne časopise in knjige, kjer je vse to navedeno in opisano.

Vprašanje K. O. iz M. Kje je nižja kmetijska šola, kdaj se prične in kakšni so pogoji za sprejem? Koliko morajo plačevati starši?

Odgovor: Za štajerske kraje Dravske banovine imamo dve nižji kmetijski šoli: enoletno kmetijsko šolo v Št. Jurju ob južni žel. in dvoletno Vinarsko in sadjarsko šolo v Mariboru. Prva je urejena bolj za hribovite kraje, druga pa za vinorodne in sadjarske okoliše in bo zato tudi za Vas primernejša. Pouk se prične v obeh dne 15. septembra. Starši plačujejo po premoženjskih razmerah od 25 do 300 Din mesečno za hrano in vso oskrbo. Za prihodnje leto oskrbnina še ni določena in bo najbrže nekoliko znižana. Pišite na ravnateljstvo Vinarske in sadjarske šole v Mariboru za tiskane sprejemne pogoje, iz katerih boste vse potrebno zvedeli.

Vprašanje I. R. v B. Imam 4 tedne stare prasce, ki se jih je lotila srbečica tako, da se vedno čohajo do živca ob razne predmete. Poprej zdravi in čvrsti prasci so sedaj otožni in so videti stari-kavi. Kaj je vzrok srbečici in s čim bi jo odstranil?

Odgovor: Verjetno je, da imajo Vaši prasci garje, vendar bi mogel to z gotovostjo dognati le živinozdravnik, ki bi živali preiskal. Za zdravljenje se uporabljajo različna sredstva, n. pr.: Kraste razmočimo najprej z raztopino zele-

Trgovina s hmeljem.

(Po »Hmeljarju«.)

nega mila, nato pa izpiramo bolna mesta in tudi ostalo telo temeljito z lizolom ali kreolinom (50 g na 1 l vode). Čez 1 teden in nato čez 3 tedne to ponovimo. Lahko pa je tudi, da imajo Vaši prasci kako drugo kožno bolezen, ki jih je več vrst. Svetujemo Vam, da nesete obolelega prasca hitro h bližnjemu živinozdravniku, ki bo točno dognal bolezen in predpisal zdravljenje.

Vprašanje L. I. iz N. Že par let ne morem pridelati dosti bučnic, ki jih rabimo za izdelovanje olja. Imam 1 oral 2 leti starega, v jeseni globoko zoranega in s hlevskim gnojem močno pognojene deteljšča, na katerem mi vsako leto zrastejo samo bilke, a skoro nič tikov (buč). Kaj naj storim, da bom pridelal dosti bučnic?

Odgovor: Iz Vašega sicer nejasnega vprašanja (mi smo besedilo nekoliko spremenili) sklepamo, da je v zemlji preveč dušika pa premalo fosforja in kalija, in zato rastline močno rastejo in poganjajo bilke, ne nastavljajo pa cvetja in plodov. Po detelji je zemlja itak založena z dušikom in ker ste jo močno pognojili s hlevskim gnojem, je to sedaj še bolj. Drugo leto, oziroma letos, ne sejte več buč na to mesto, kakor do sedaj in jim potrosite poleg hlevskega gnoja, predno boste posadili buče, še 100 kg superfosfata in 50 kg kalijeve soli na 1 oral, ali pa kakih 500 kg lesnega pepela.

Vprašanje J. S. iz Sv. T. Ali ima kdo v mariborski okolici lesen silo-stolp za spravlanje krme, da bi si ga ogledal?

Lesen silo-stolp za kisanje krme iz raznih razlogov ni poraben in ga tudi v mariborski okolici nihče nima, pač pa je najbolje napraviti silo-stolp iz betona. Ogledate si ga lahko pri dr. Ornigu v Št. Janžu na Dravskem polju, pri gospej Heleni Uršič v Brestnici, ali pa pri g. Henriku Sarnic v Sv. Lenartu v Slov. gor. Ako se hočete o kisanju krme v silosih natančneje poučiti, si naročite knjižico: Sadar, »Kisanje krme in kmetski silos«, ki jo je izdala hanska uprava v Ljubljani. Brošurica stane v knjigarnah 4 Din, ako naročite skupno 10 izvodov, pa 2 Din.

Savinjska dolina: Razvoj hmeljske rastline dobro in hitro napreduje. Sicer so se opazale že posledice suhega vremena, vendar je izdaten dež zadnjega torka zopet izdatno namočil že močno izsušeno zemljo. Rastlina je v splošnem zdrava in čvrsta ter boleznim in škodljivcem ni opaziti. — V kupčiji traja dalje živahno zanimanje in povpraševanje in so se cene za lanski pridelek zopet dvignile na 45—50 Din in več za kg.

Vojvodina: Vsled silne suše hmeljska rastlina vedno bolj zaostaja v razvoju. Hmeljarji pridno škropijo nasade proti boleznim in škodljivcem ter jih nekateri tudi zalivajo proti suši, vendar bo vse delo malo izdalo, če izdaten dež v kratkem zopet temeljito ne namoči izsušene zemlje. — V kupčiji je pretekli teden zopet oživelo povpraševanje za lanski pridelek in se je plačevalo po 35 do 40 Din za kg; neprodanega je le še kakih 200 stotov. Za starejše letnike pa ni zanimanja.

Češkoslovaška. Razvoj hmeljske rastline v splošnem dobro napreduje. Odgnala je krepke poganjke, ki se že napeljujejo na opore, odnosno žico. Nekateri nasade še vedno močno pustošijo bolhači in zadnji čas vedno bolj tudi škrtati, v nekaterih pa je tudi toča napravila precej škode. Stanje nasadov je različno in je v nekaterih najboljših legah dosegla rastlina tudi že skoro do 2 metra visoko, dočim v slabših in zaostalih tudi šele do pol metra. — Na tržišču je bilo zadnji čas izredno živahno povpraševanje, predvsem za inozemski račun. Cene so se zopet učvrstile ter notira sedaj lanski žateški pridelek pri čvrsti zaključni tendenci 50—59 Din za 1 kg; znakovanih je dosedaj 28.555 bal v skupni teži 36.398 stotov, to je skoraj 84% celokupnega pridelka. Neprodanih v prvi roki je v žateškem okolišu le še kakih 2000 stotov lanskega pridelka. Za starejše letnike je tudi nekaj zanimanja in letnik 1932 notira 25—29 Din, letnik 1931 pa 12—16 Din za kg. Lanskega pridelka iz Uštaka in Roudnic je le malo več na razpolago ter so se cene okrepile in notira sedaj 45—51 Din za 1 kg. — Načrt novega provenienčnega

Zahtevajte povsod

»Slovenskega gospodarja«!

zakona je sprejel dne 4. t. m. tudi senat in je s tem načrt postal zakon.

Nemčija. Pri prav lepem in ugodnem vremenu razvoj hmeljske rastline hitro napreduje. Sicer je vreme pretežno suho, vendar pogoste nevihte zaenkrat še v zadostni meri preskrbe potrebno vlago. Rastlina je večinoma že napeljana in je ponekod že do 1 m visoka. Peronospora zaenkrat še ne povzroča znatnejše škode, pač pa so se bolhači v nekaterih nasadih močno razpasli. — V kupčiji je razpoloženje začetkom meseca maja postalo mirnejše, vendar je v zadnjem času ponovno oživelo. Kupuje se za izvoz in za domačo porabo. Cene so se na novo določile in notira sedaj Hallertau 62—76 Din, boljši gorski Hersbruck, Württemberg in Baden 59—67 D, Spalt in Tettang 73—82 Din za kg. Zaključna tendenca je čvrsta in prav tako tudi cene.

Francija. Razvoj hmeljske rastline lepo napreduje in je prvo privezovanje že končano. V splošnem je rastlina zdrava in krepka ter zaenkrat tudi še ne trpi radi boleznih in škodljivcev. — Trg pa je nadalje prav miren in je le semtertja nekaj kupčije. Za alzaški hmelj se plačuje 58—70 Din in za burgundski 52—64 Din, za uvoženi iz Žatca pa 87—93 Din in iz Ušteka 80—87 Din za 1 kg.

Belgija. V hmeljskih nasadih je napeljevanje v polnem teku. Rastlina je dobro prezimila, vendar jo sedaj že napada peronospora ter se v nekaterih nasadih pojavlja mnogo kuštrovcev. — Tržišče je mirno in le bolj nominalno notira lanski pridelek Poperinghe 37 D in Alost 40 Din, letošnji pridelek v predprodaji za oktober-november pa Poperinghe 27 Din za kg.

Anglija. Na hmeljskem tržišču je položaj ostal nespremenjeno miren in tudi cene, ki so itak le nominalne, so čvrste. Nekaj manjših zaključkov je bilo le za letnik 1931.

Najvišje cene, plačane zadnji čas za najboljši hmelj raznih provenienc, so bile sledeče: Nemčija Tettang 86 Din za 1 kg, Anglija Golding 73 Din, Francija alzaški 63 Din, Češkoslovaška Žatec 59 Din, Jugoslavija savinjski 48 Din, Poljska wolinski 42 Din, Belgija Alost 40 Din, Amerika kalifornijski 35 Din za 1 kg.

Razna obvestila.

R. M. v L. V Vaši zavarovalni zadevi ste precej sami zakrivilli, ker ste pri cenilnem zapisniku podpisali, da ostanete naprej zavarovani pri zavarovalnici, ki Vam ni točno izplačala požarne odškodnine. Kakor je razvidno iz Vašega pisma, ste celo večkrat podpisali nove ponudbe, oziroma obnovo starih polic. Če ste hoteli odstopiti od starega zavarovanja, ne bi smeli nič podpisati. Sploh naši kmetski ljudje podpisujejo kar tje v en dan. Če pride še tako tuj človek in prijazno govori, že mu gospodar podpiše, kar on zahteva. Ljudje božji, štedite s podpis! S tem si boste prištedili marsikatero sitnost in stroške. Ako pa hočete imeti še kaka posebna navodila v Vaši zadevi, Vam svetujemo, da se obrnete na kakega sposobnega zavarovalnega zastopnika. Po našem mnenju je najboljši, da vprašate za svet glavnega zastopnika »Vzajemne zavarovalnice« g. Franja Žebota v Mariboru, Loška ulica 10.

Cene in sejmska poročila,

Sejmi v Ptuju. Živinski sejem, ki je bil v torek dne 15. t. m., je bil izredno dobro založen in tudi kupčija je bila zelo živahna. Prignali so 144 konj, 160 volov in bikov ter 341 krav in telic, skupaj 645 glav živine. Prodali so 273 glav, od teh je šlo 12 volov v Italijo. Cene za 1 kg žive teže so bile sledeče: debeli voli 3—4 Din, poldebili 2.50—3.50, za pleme 2—3, biki 2.50—3.50; krave za klanje 1.50—2.50, za pleme 2.50—3.50; telice 3—4, konji so se prodajali po kakovosti od 600 do 3000 Din komad. — Svinjski sejem v sredo dne 16. t. m. je bil istotako dobro založen in sicer so prignali 154 svinj in 289 prascev, skupaj 441 rilcev. Kupčija je bila razmeroma slaba, prodali so 165 komadov. Cene za 1 kg žive teže so bile sledeče: prolenki 5—6 Din, polmastni 6—6.50, mastni 6.50—7; mrtva teža 9.50, prasci stari 6—8 tednov so se prodajali po kakovosti od 90 do 160 Din.

Mesne cene v Mariboru. Volovsko meso I. vrste 1 kg 8—10 Din, II. vrste 6—8, meso od bikov, krav in telic 4—6, telečje meso I. vrste 8—12, II. vrste 6—10, svinjsko meso sveže 12—16 Din.